

ZADATAK 1

I Povežite pojam i definiciju

a) Novac	d) Ček	g) Kredit
b) Remedijum	e) Novčana masa	h) Banke
c) Menica	f) Kamata	i) Likvidnost

1. Dužničko-poverilački odnos u kome poverilac ustupa novac drugoj osobi (dužniku) na određeno vreme i uz određenu nadoknadu.
2. Hartija od vrednosti koja se u propisanoj formi dobija od banke i kojom se banci daje nalog da prenese naznačeni iznos sredstava na hartiji od vrednosti sa tekućeg računa potpisnika ove hartije od vrednosti na račun primaoca.
3. Stvar koja služi kao opšte prihvaćeno sredstvo razmene ili način plaćanja.
4. Odstupanje od propisane težine i finoće od strane države.
5. Cena upotrebne vrednosti novca.
6. Hartija od vrednosti kojom se lice obavezuje da će u naznačenom roku i na određenom mestu isplatiti sumu novca naznačenu na Hov, ili naređuje drugom licu da isplati tu sumu.
7. Sposobnost preduzeća da u propisanom roku izmiri sve svoje obaveze.
8. Specijalizovane ekonomske ustanove koje imaju dozvolu za rad centralne banke i koje pružaju depozitne, kreditne i druge usluge pojedincima, preduzećima i državi.
9. Likvidna potraživanja nebankarskih sektora kod sektora banaka.

II Dopunite

1. Zamena novca jedne zemlje za novac drugih zemalja bez pravnih smetnji i ograničenja, a po važećem kursu je _____.
2. Zlato je bilo robni novac jer ima sledeće karakteristike: _____.
3. Kovani novac koji ima svoje ime, oblik, težinu i finoću zove se _____.
4. Osnovne funkcije novca su: _____.
5. Ukupna potraživanja na tekućim računima poslovnih banaka preko kojih se obavlja plaćanja je _____ novac.
6. Postoje dve vrste platnih kartica: _____.
7. Kamatna stopa zavisi _____.
8. Kod _____ poslova, kada je banka zajmodavac, naplaćuje se _____ kamata. Kod _____ poslova, kada je banka zajmoprimac, banka plaća _____ kamatu. Kod poslova platnog prometa, a to su _____ poslovi, banka naplaćuje _____.
9. Kada kažemo da se novac javlja kao rezultat prodaje i kao uslov kupovine, tada je u pitanju funkcija novca kao _____.
10. Ako se vrednost robe smanjuje, onda se cena robe smanjuje/povećava. Ako se vrednost novca smanjuje, onda se cena smanjuje/povećava. Ako se ponuda smanjuje, tada se cena robe smanjuje/povećava. (Zaokružite tačan odgovor)
11. Ako se ponuda novca povećava, kamatna stopa se povećava/smanjuje. Ako se tražnja za novcem povećava, kamatna stopa se povećava/smanjuje. (Zaokružite tačan odgovor)
12. Kovani novac koji se pravi od cinka, bakra i njihovih legura naziva se _____. Odlikuje ovakvog novca je njegova nominalna vrednost _____ od vrednosti materijala od kojeg je izrađen.
13. Radnicima se najčešće plaća najamnina na tekući račun što je primer _____ novca.
14. Oblici novca su: _____.

III Tačno/Netačno

1. Danas je vrednost novca određena količinom zlata kojim raspolaže jedna država. Shodno tome, svaku valutu možete zameniti za zlato.
2. Kovani novac čine ukupna potraživanja na tekućim računima poslovnih banka preko kojih se obavljaju plaćanja.
3. Menica se može indosirati.
4. Novac je bilo koja stvar koja služi kao opšte prihvaćeno sredstvo razmene ili način plaćanja.
5. Banknota je hartija od vrednosti kojom se može vršiti promet roba i koja je danas u upotrebi.
6. Konvertibilnost znači mogućnost zamene valute (novca) za zlato.
7. Sopstvena menica je hartija od vrednosti kojom njen izdavalac (trasant) daje nalog drugom licu (trasatu) da u vreme dospelosti menice plati naznačenu sumu novca licu koje je označeno na menici (remitentu).
8. Ček je hartija od vrednosti koja služi za odloženo plaćanje.
9. Zbir gotovog novca i depozita po viđenju predstavljaju tzv. transakcijski novac.
10. Aktivni bankarski poslovi su kada je banka zajmodavac.
11. Gotov novac donosi minimalnu kamatu.
12. Nekretnina je najlikvidnija raspoloživa imovina.
13. Centralna banka ima ključnu ulogu i značaj u organizovanju, usmeravanju i regulisanju monetarnih tokova jedne nacionalne ekonomije.
14. Žiralni novac čine ukupna dugovanja na tekućim računima poslovnih banaka.
15. Optimalni portfolio treba da sadrži samo niskorizične hartije od vrednosti.
16. Kriptovalute su zasnovane na primeni Blockchain tehnologije.
17. Pri velikom skoku cena, kupovinom robe na kredit kupac će biti u gubitku.
18. Poslovne banke regulišu količinu novca u opticaju.

IV Odgovorite

1. Šta je kriza kreditnog novca?
2. Navedite i objasnite specifičnosti poslovanja banaka.
3. Objasnite funkcije novca.
4. Objasnite diversifikaciju plasmana.
5. Navedite osnovne funkcije centralne banke.

V Rešite zadatke:

Zadatak 1.

Izračunajte kamatnu stopu, ako je kamata 5000 dinara na pozajmljni kapital od 1.000.000 dinara.

Zadatak 2.

Banka ima sopstveni kapital u vrednosti od 3.000.000 dinara, dok je iznos deponovanog kapitala 22.000.000 dinara. Banka je plasirala tj. dala na kapital na zajam u vrednosti od 20.000.000 dinara. Banka zaračunava pasivnu kamatnu stopu od 4%, dok je aktivna kamatna stopa 6%. Banka je ostvarila prihod od platnog prometu u vrednosti od 300.000 dinara, dok su troškovi bili u vrednosti od 470.000 dinara. Izračunajte profitnu stopu banke na osnovu datih podataka.

Zadatak 3.

Kilogram čokolade prodaje se za 400 dinara i prodaje se godišnje 5000 kg. Ukupna masa novca u opticaju je 500.000 dinara. Izračunajte brzinu opticaja novca i objasnite dobijen rezultat.

ZADATAK 2

NOVAC GOSPOĐE PETROVIĆ

Gospođa Petrović je bila u turističkoj agenciji i tamo je videla ponudu za krstarenje brodom. Ona želi da ide na to luksuzno putovanje, jedini je problem što to krstarenje košta 130.000 dinara. Kod kuće ona pokušava da vidi koliko novca ima.

Ispraznila je svoju torbu i tu je našla 2.000 dinara u papirnim novčanicama i kovanicama. Još je našla u svom stanu 5.000 dinara. Ali to nije dovoljno da plati putovanje.

Setila se da ima otvoren tekući račun kod banke i da sa njega može da odmah podigne gotovinu. Izračunala je da je to 8.000 dinara. Dodala je i tu sumu na listu gde sabira novac sa kojim raspolaže. Ali ni to nije dovoljno da bi platila putovanje.

Ako sačeka sedam dana gospođa Petrović će moći da podigne još 15.000 dinara sa svog štednog računa. Za devedeset dana ona će moći da podigne 20.000 dinara sa svog oročenog računa. I za 120 dana ona može da podigne još 25.000 dinara sa izdvojenog računa. Gospođa Petrović takođe ima još 30.000 dinara ali ovaj novac je vezan na dve godine. Na kraju, ona razmišlja da proda deo svog nakita koje je ona čuvala nekoliko godina kako bi mogla da ode na krstarenje brodom za svoj odmor.

Pitanja:

U gore navedenim pasusima opisani su načini na koje gospođa Petrović može da prikupi neophodan novac da bi platila krstarenje brodom.

- a) Navedite funkcije novca.
- b) Prepoznajte iz teksta funkcije novca.

ZADATAK 3

Na Slici 1 prikazan je obrazac menice. Na osnovu informacija koje sakupite putem interneta ili uz pomoć prijatelja odgovorite na zahteve.

The image shows a blank promissory note form (Menica) from the National Bank of Serbia. The form is light blue and white with a watermark of the Serbian coat of arms. It contains the following fields and text:

- РЕПУБЛИКА СРБИЈА
- у 20..... (datum izdavanja - datum)
- ПЛАТИТЕ ЗА ОВУ МЕНИЦУ (Износ)
- ПО НАРЕДБИ ИЗНОС ОД
- ВРЕДНОСТ ПРИМЉЕНА И СТАВИТЕ ИСТУ У РАЧУН ИЗВЕШТАЈ
- ТРАСАТУ ТРАСАНТ
- ПЛАЋАЊЕ
- СЕРИЈА AA 7698740
- ИЗДАЈЕ НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

Slika 1 - Menica

Zahtevi:

- Popunite *sopstvenu menicu*. Objasnite šta je sopstvena menica.
- Popunite *vučenu menicu*. Objasnite šta je to akceptiranje.
- Izvršite indosiranje menice.

Zadatak 4

MONETARNI AGREGATI

a) Popunite tabele sledećim pojmovima:

1. gotov novac	7. obaveze bankarskog sektora prema domaćim nebankraskim subjektima
2. kratkoročno oročeni dinarski depoziti	8. M2
3. dugoročno oročeni dinarski depoziti	9. ostali depoziti po viđanju poput dinarskih sredstva na štednim računima
4. depoziti po viđanju	10. M3
5. M1	
6. neto devizna sredstva obaveza bankarskog sektora prema inostrastvu	

Tabela 1.

Monetarni agregat	Tipovi novca
M1	
M2	
M3	
Neto domaća aktiva	

- b) Objasnite sledeće pojmove:
- a. transakcijski novac.
 - b. Kvazi novac.
- c) Definišite novčanu masu.

Zadatak 5.

KRIPOTOVALUTE

Pročitajte tekst i odgovrite na pitanja:

Kriptovalute su se ponovo vratile. Bitcoin je u ponedjeljak skočio na 42.000 dolara, što je najviši nivo u skoro 20 meseci i predstavlja rast od 150% u odnosu na početak ove godine. Nakon što je izgubio više od 60% svoje vrednosti 2022. godine, njegov povratak izazvao je još jedan talas euforije: veterani industrije sada predviđaju da će token iznositi 100.000 dolara do kraja 2024. i najmanje 750.000 dolara do 2026. godine.

Kao i kod svakog instrumenta, investicije u kripto valute zavise od pronalaženja ubedljivog narativa. Ali za razliku od drugih sredstava, bitcoin nema suštinsku vrednost, niti je ničim podržan. Može se reći da zlato nije mnogo drugačije. Ipak, sjajnom metalu se verovalo kao efikasno skladište bogatstva milenijumima, i pokazalo se da nudi određenu zaštitu na palim tržištima i vremenima velike neizvesnosti. Isto se ne može reći za bitcoin. Njegov najdosledniji aspekt je njegova nedoslednost. Ono što kriptovalute na kraju nude je prilika da se spekuliše o raspoloženju tržišta prema samim kriptovalutama. I trenutno se čini da postoje tri razloga za ponovni rast.

Prvo, na finansijska tržišta se vratilo raspoloženje za rizik. Poslednjih nedelja investitori su sve više ubeđeni da su Federalne rezerve SAD došle do kraja ciklusa podizanja kamatnih stopa i da će do smanjenja kamatnih stopa doći ranije nego što se prvobitno najvljivalo. Sa dovoljno likvidnosti i nižim očekivanim stopama, špekulativna traženja izgleda privlačno. A rastuće cene bitcoina imaju tendenciju da izazovu kupovnu pomamu. Drugi deo je okončanje najistaknutijih krivičnih slučajeva na kripto-tržištu u poslednjih godinu dana. Prošlog meseca SAD su osudile Sema Bankman-Frida, bivšeg izvršnog direktora FTKS-a, za prevaru, dok je Binance, najveća svetska berza kriptovaluta, priznala krivicu za optužbe vezane za pranje novca i kršenje sankcija. Treće, *kripto optimisti* očekuju da će znakovi mogućeg američkog regulatornog odobrenja za spot bitcoin ETF-ove od BlackRock-a, između ostalog, pokrenuti talas proizvoda kripto fondova koje podržavaju glavni investicioni fondovi. Šire institucionalno usvajanje kriptovaluta od strane ozbiljnih igrača, tvrde, daje kredibilitet kriptovaluti.

Međutim, to je samo jedna strana priče. U industriji u nastajanju, vlasti još uvek oprezno usklađuju propise i saslušavaju pravne slučajeve. Geri Gensler, predsednik američke Komisije za hartije od vrednosti, nedavno je rekao da je sektor pun „prevara, bankrota i pranja novca“. Ono što ostaje i dalje važi je da trenutno postoji apetit za špekulacijama i da je bitcoin špekulativna imovina. Ovo je u osnovi „teorija veće naivčine“ za investitore: sve što treba da zaradite od ulaganja je da pronađete nekoga dovoljno naivnog da kupi imovinu po još višoj ceni. To će trajati, sve dok ne bude. Bitcoin je ranije propao; sigurno će se ponoviti.

Izvor: *Financial Times* <https://www.ft.com/content/1222843b-ff71-4517-9e15-d643f8919cf0>

- a) Da li se slažete sa autorom teksta o špekulativnom karakteru kriptovaluta? Kako mislite da će se menjati cena kriptovaluta?
- b) Šta je *Blockchain* tehnologija, a šta su kriptovalute?
- c) Koje kriptovalute pored *Bitcoin*-a još postoje?